

GHENUȚĂ COMAN

(1914—1981)

Moartea neașteptată a celui care a fost profesorul de istorie Ghenuță Coman, pasionat arheolog al meleagurilor vasluiene, ne-a îndurerat profund.

Fiu al unei vrednice familii de obirșie răzeșească vasluiană, Ghenuță Coman s-a născut la 10 ianuarie 1914 la Dodești. După absolvirea școlii primare din satul natal a urmat cursurile liceelor „Codreanu” din Birlad și „Vasile Alecsandri” din Vaslui, luind bacalaureatul în 1937. A urmat apoi cursurile Facultății de Litere și Filosofie de la Universitatea din Iași, trecându-și licența în istorie, în anul 1941.

La Iași a avut prilejul a audia cursuri universitare de mare valoare științifică, avindu-i ca profesori pe erudiții Andrei Oțetea, Gheorghe Brătianu, Paul Nicorescu și Ilie Minea.

Încă din timpul studenției Ghenuță Coman a împletit în chip fericit cercetarea istorică cu cea sociologică, activînd în cadrul „Fundațiilor Culturale” sub îndrumarea directă a binecunoscutului sociolog român Dimitrie Gusti și efectuînd cercetări monografice de teren în mediul rural românesc. A publicat în 1943 la București, prima sa lucrare intitulată: „*Stoîșești — un sat cu moșie boierească din Tutova*” (Biblioteca de sociologie, etică și politică, Fundațiile Culturale).

În anii 1941—1948 Ghenuță Coman a fost profesor de istorie la Piatra Neamț, trecînd în 1946 cu succes examenul de capacitate. Pînă la pensionarea sa, survenită în 1975, a funcționat ca profesor, director și inspector școlar, activînd pe meleagurile vasluiene, atît de dragi lui, la Dodești, Berezeni, Vișoara, apoi (timp de 20 de ani) la Murgeni. Aici, preocupat

pe cunoașterea cît mai amănunțită a istoriei locurilor natale, profesorul Ghenuță Coman nu și-a drecupețit eforturile, inițiînd nu numai cercetarea monografică a Murgenilor, ci și înființarea muzeului arheologic, care a funcționat între anii 1956 și 1965 sub directa sa conducere. Ca urmare a valorificării științifice a propriilor sale cercetări arheologice și istorice publică apoi monografia Murgenilor.

Cercetarea arheologică de teren devenind pasiunea vieții sale, Ghenuță Coman se dedică cu abnegație investigațiilor la fața locului, iar din anul 1949 începe să culegă materiale din întreaga Moldovă. Începînd cu anul 1964 Ghenuță Coman este prezent pe șantierul arheologic din zona vasluiană, efectuînd săpături arheologice sistematice, împreună cu specialiștii de la Birlad, Iași și București, la Simila, Zorleni, Vădeni-Murgeni, Bogdănești-Fălcu, Dodești, Drăgești, Birlălești, Gura Idrici și Poienești.

Timp de 30 de ani Ghenuță Coman a strîns un foarte bogat și variat material arheologic, pe care apoi l-a valorificat prin articole și studii în periodice de specialitate ca *Arheologia Moldovei*, *Studii și cercetări de istorie veche și arheologie*, *Memoria Antiquitatis*, *Carpica*, *Acta Moldaviae Meridionalis*.

În cele din urmă, ca o încununare a întregii sale munci de teren din zona vasluiană, a pregătit, cu deosebită migală și tenăcitate, repertoriul arheologic al județului Vaslui, publicat în 1980 sub titlul „*Statornicie și continuitate*”.

În afară de cercetarea științifică propriu-zisă, Ghenuță Coman a fost mereu preocupat și de valorificarea muzeistică a vestigiilor descoperite, ceea ce explică și pasiunea sa pentru organizarea unor muzee, ca cel de la Murgeni și apoi cel de la Vaslui. În acesta din urmă, Ghenuță Coman a fost și custodele colecției de obiecte donate, fond care a constituit nucleul inițial al actualei expoziții permanente.

Valorificarea științifică a principalelor descoperiri arheologice i-a pirilejuit contactul cu diverse colective de specialiști de la institutele de istorie și arheologie din București și Iași, precum și de la muzee din București, Iași, Bacău, Piatra Neamț, Galați, Focșani, Tecuci, Gh. Gheorghiu-Dej, Slobozia, Tîrgoviște, Tulcea, Sibiu și Oradea, unde a ținut o serie de comunicări științifice.

În același timp n-a neglijat latura de popularizare științifică a istoriei patriei fiind prezent în brigăzi științifice și lectorate, dar mai ales publicînd în presa locală informații și noutăți în domeniul respectiv, dovedînd, și sub acest aspect, dragostea sa nemărginită pentru glia strămoșească, pentru cunoașterea cît mai exactă a trecutului istoric al poporului român.

Moartea prematură survenită în ziua de 23 iunie 1981 l-a găsit cu condeul în mînă, făcînd corectura studiilor din volumul al II-lea al publicației *Acta Moldaviae Meridionalis*, anuarul Muzeului județean Vaslui, onorînd cu munca și competența sa colegiul de redacție al acestei publicații, care, încă de la primul său număr, s-a impus ca o revistă științifică muzeistică de prestigiu, făcînd cinste județului Vaslui.

Activitatea științifică din ultima vreme a profesorului Ghenuță Coman l-a situat la loc de cînsté printre arheologii noștri, iar zestrea științifică reprezentată de lucrările predate la tipar, precum și acelea aflate în manuscris și pregătite pentru tipar, rămîn o mărturie grăitoare a dorinței sale ferme de a face cunoscut pe plan superior activitatea muzeistică locală, pe care o dorea mult lărgită printr-o

strinsă colaborare cu unitățile muzeistice din județul Vaslui, dar și cu instituțiile similare din județele învecinate.

Înșușirile sale reale și alese l-au așezat în rîndul acelor cercetători pasionați, care fără să-și cruțe forțele și sănătatea, și-au dedicat întreaga viață unei cauze nobile: cunoașterea cît mai exactă și amănunțită a istoriei noastre. Colegii care l-au stimat regretă sincer dispariția sa din viața științifică și muzeistică. El rămîne însă pentru tînăra generație de cercetători și muzeografi o pildă vie, un îndemn, și totodată un exemplu de dăruire totală în munca neistovită de cunoaștere și investigație științifică, de satisfacere deplină a setei de cunoaștere și culegere a vestigiilor arheologice îndepărtate, în vederea dovedirii statorniciei și continuității poporului român, permanență constantă a conștiinței sale de locuitor al acestor meleaguri.

Ghenuță Coman, mistuit de cruda, dar generoasa sete de cunoaștere a trecutului istoric al poporului român va rămîne veșnic în amintirea noastră, iar cei ce l-au cunoscut mai îndeaproape îi vor păstra neștirbită imaginea omului care a îndrăgit natura, meleagurile și locurile natale, dar și întreaga nouă Românie, în care a văzut întruchipate idealurile sale de frumos și armonie. Cu durere în suflet, la despărțire spunem: *SIT TIBI TERRA LEVIS*.

ALEXANDRU ANDRONIC

LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE

- *Cercetări arheologice cu privire la secolele V—XI în sudul Moldovei (Stepa colinară Horincea-Elan-Prut)*, *Arh Mold*, VI, 1969, pp. 277—315.
- *Cercetări arheologice în sudul Moldovei cu privire la secolele V—XI*, *SCIVA*, 20, 1969, 2, pp. 287—314.
- *Instalații pentru foc în așezările culturii Dridu și sudul Moldovei*, *Danubius*, IV, 1970, pp. 161—184.
- *Mărturii arheologice privind creștinismul în Moldova secolelor VI—XII*, *Danubius*, V, 1971, pp. 75—91.
- *Evoluția culturii materiale din Moldova de sud în lumina cercetărilor arheologice cu privire la secolele V—XIII*, *MemAntiq*, III, 1971, p. 479—497.
- *Bordeie de tip protidridu de la Bogdănești-Fălcu*, *MemAntiq*, III, 1971, pp. 469—477 (în colaborare).
- *Murgeni. Contribuții la istoria unei străvechi așezări*, Vaslui, 1973, 164 pag.
- *Pumnale hallsttiene tîrzii descoperite în Moldova*, *SCIVA*, 28, 1977, 2, pp. 239—245 (în colaborare).
- *Figurine antropomorfe geto-dacice descoperite în județul Vaslui*, *SCIVA*, 28, 1977, 2, pp. 253—256.
- *Un nou tip de pumnal descoperit în Moldova*, *SCIVA*, 29, 1978, 1, pp. 139—144.
- *Un nou sceptru de piatră descoperit în sud-estul Moldovei*, *SCIVA*, 30, 1979, 1, pp. 101—103 (în colaborare).
- *Contribuții la cunoașterea fondului etnic al civilizațiilor secolelor V—XIII, în jumătatea sudică a Moldovei*, *Carpica*, XI, 1979, pp. 181—216.
- *Noi cercetări arheologice cu privire la secolele V—XI în partea de sud a Moldovei*, *Acta Moldaviae Meridionalis*, I, 1979, pp. 71—100.
- *Săpăturile arheologice de la Drăgești-Vaslui, Materiale și cercetări arheologice. A XIII-a sesiune anuală de rapoarte*, Oradea, 1979, Muzeul Țării Crișurilor, pp. 285—288 (în colaborare).
- *Raport asupra săpăturilor de salcare de la Negrești-Vaslui, Materiale și cercetări arheologice. A XIII-a sesiune anuală de rapoarte*, Oradea, 1979, Muzeul Țării Crișurilor, pp. 333—337 (în colaborare).
- *Statornicie, continuitate. Repertoriul arheologic al Județului Vaslui*, București, 1980, 400 pag.
- *Unele considerații privind evoluția vieții religioase din teritoriul est-carpatic în contextul etnogenezei românești*, *Acta Moldaviae Meridionalis*, II, 1980, pp. 271—274.
- *Satul din teritoriul est-carpatic în perioada secolelor V—XI*, *Acta Moldaviae Meridionalis*, II, 1980, pp. 304—307.
- *Săpăturile arheologice de la Drăgești-Vaslui, Materiale și cercetări arheologice, A. XIV-a sesiune anuală de rapoarte*, Tulcea, 1980, Muzeul Deltei Dunării, (în colaborare).
- *Săpăturile de la Drăgești-Vaslui, Materiale și cercetări arheologice A XIV-a sesiune de rapoarte*, Tulcea, 1980, Muzeul Deltei Dunării (în colaborare).
- *Un topor de cupru descoperit la Fîstici-Vaslui*, *SCIVA*, 1981, 32, 1 pag. 151—152.
- *Suporturi de vatră geto-dacice descoperite la Văleni-Vrancea*, *SCIVA*, 1980, 31, 3, pag. 473—476.
- *Figurine de lut ars, piatră și os de la sfîrșitul epocii bronzului și începutul epocii fierului descoperite în județul Vaslui*, *MemAntiq.*, 1980.
- *Un nou tip de rîșniță folosit de geți descoperit în județul Vaslui*, *Cibinium-1979*, Sibiu, Muzeul Brukenthal, 1980.
- *Contribuții la cunoașterea vieții agrare din Moldova în secolele V—XII*, *Ialomîța*, Muzeul din Slobozia, 1980.
- *Săpăturile arheologice de la Gura Idrici-Vaslui, în Materiale și cercetări arheologice. A XIV-a sesiune anuală de rapoarte*, Tulcea, 1980, Muzeul Deltei Dunării.